

בתי המשפט

בית משפט השלום תל אביב-יפו		א 061359/03 בשא 154954/04	
בפני:		כב' השופט אליהו בכר	
תאריך:		04/07/2004	

בעניין: מנולייף-מנורה חברה ישראלית לביטוח חיים
בע"מ

המבקשת
(הנתבעת)

נ ג ד

גיא הירשפלד

המשיב
(התובע)

החלטה

1. רקע

בפני בקשת הנתבעת להורות על מחיקת או דחיית התביעה נגדה מחמת התיישנות ו/או העדר עילה ו/או מעשה בית דין בעקבות פסק בורר ו/או בקשה לסעד אקדמי תיאורטי ו/או תשלום אגרה בחסר.

ביום 28/10/03, הגיש המשיב כנגד המבקשת לבימ"ש זה תביעה כספית לתשלום תגמולי ביטוח בגין אבדן כושר עבודה ובגין נכות בהתאם לחוזה ביטוח חיים שמספרו 702233305 שנערך בין הצדדים בינואר 1994.

לפי העולה מכתב התביעה, ביום 24/5/94, נפגע המשיב בתאונת עבודה אשר גרמה להתפרצות מחלת הפיברומיאלגיה.

לאחר מכן, המשיב נפגע בשתי תאונות דרכים מיום 15/2/97 ומיום 25/4/98, אשר החמירו את מצבו הרפואי ומאז התאונה האחרונה איבד המשיב לטענתו, לחלוטין, את כושר העבודה.

המבקשת הכירה בזכותו של המשיב לפיצוי חודשי בגין אי כושר עבודה בשעור 100% משנת 1997 עד שנת 2002.

מאפריל 2002, המשיב אינו מקבל יותר תגמולי ביטוח מאחר והמבקשת לא הכירה עוד בזכאותו לפיצוי חודשי.

בתאריך 10/3/02, הצדדים חתמו על הסכם בוררות לבחינת זכאותו של המשיב לפיצוי חודשי, לפיו מונה פרופ' דן כספי כבורר. פרופ' כספי קבע, כי המשיב לא איבד את כושרו לעבוד, ועל כן נדחתה תביעת המשיב לתשלום פיצויי בגין אי כושר.

בתאריך 11/6/03, הגיש המשיב בקשה לביטול פסק הבורר בה"פ (ת"א) 738/03 באופן עצמאי, בעקבות דיון שהתקיים בפני כב' השופט ישעיה, ביטל המשיב את בקשתו והתובענה נמחקה.

2. טענות המבקשת

א. בהתאם לסעיף 31 לחוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981 (להלן: "החוק") חלפו למעלה 3 שנים מיום קרות מקרה הביטוח (תאונת הדרכים השניה מיום 25/4/98 אשר בעקבותיה איבד המשיב, לטענתו, לחלוטין את כושרו לעבוד) ועד הגשת התביעה בבית המשפט ביום 28/10/03. לפיכך התביעה התיישנה ויש לדחותה.

ב. יש למחוק את כתב התביעה בהעדר עילה. הפוליסה קובעת, כי המשיב יהא זכאי לתגמולי ביטוח בגין נכות מתאונה. עיון בחוות הדעת מטעם המשיב מגלה, כי נכותו נובעת ממחלה ולא תאונה. לפיכך, גם אם יוכיח התובע את כל הנטען בכתב התביעה לא יהא זכאי לסעד הנתבע.

ג. הצדדים חתמו על הסכם בוררות שיכריע באופן סופי מחלוקת בגין אבדן כושר עבודה. פסק הבורר, פרופ' כספי מהווה מעשה בית דין, ועל כן המשיב מנוע מלתבוע בבית המשפט סעד שהוכרע על ידי בורר.

ד. יש למחוק את התביעה, מאחר והמשיב עתר בתביעתו לפסק דין הצהרתי שיחייב את המבקשת להמשיך בתשלום תגמולי ביטוח על פי הפוליסה בשל מצבו הרפואי של המשיב.

ה. המדובר בסעד אקדמי ותיאורטי שיש לבוחנו על פי הפוליסה מפעם לפעם.

ו. כמו כן, יש למחוק התביעה מחמת אי תשלום אגרה מספקת, שכן המשיב לא שילם אגרה בגין הסעד ההצהרתי אותו הוא תובע, וכן לא עבור השווי הכספי של הסעד ההצהרתי.

3. טענות המשיב

א. יש לדחות את בקשת המבקשת להתיישנות התביעה שכן תביעה זו נופלת בגדר החריגים המאפשרים הארכת תקופת ההתיישנות.

ענינה של התביעה הינה מחלה נדירה אשר נתגלתה אצל המשיב לאחר קרות תאונת העבודה בשנת 1994, ואשר הוחמרה לאחר תאונות הדרכים הנוספות משנת 1997 ושנת 1998.

נכותו של המשיב התגבשה רק ביום 30/4/02, עת נבדק המשיב אצל רופא מומחה, לבקשת המבקשת, לקביעת שעור נכותו. עד מועד זה שולמו למשיב תגמולי ביטוח בשעור 100%, ועל כן מירוך ההתיישנות מתחיל ממועד זה, וטרם חלפה תקופת ההתיישנות.

ב. יש לדחות את בקשת המבקשת למחיקת התביעה בהעדר עילה, שכן על פי האמור בסעיף 4 לכתב התביעה מחלת הפיברומיאלגיה נגרמה ופרצה בעקבות תאונת העבודה מיום 24/5/94. לפיכך, מדובר בנכות תאונתית ולא בתוצאה ממחלה כפי שטוענת המבקשת.

ג. לא קיים בענינו השתק פלוגתא או השתק עילה בשל הליך בוררות שכן המבקשת איננה חתומה על הסכם הבוררות. בבית המשפט המחוזי הביע כב' השופט ישעיה דעתו, כי חוות הדעת של פרופ' כספי איננה באה בגדר "פסק בורר" יש לבטל את הסכם הבוררות בשל סעיף 24 לחוק הבוררות, תשכ"ח-1968 ובשל הטענה, כי מדובר בחוזה אחיד בו תניות מקפחות כמובן בחוק החוזים האחידים, התשמ"ג-1982.

ד. סעד הצהרתי ולפי המבקשת תחויב לשלם בעתיד תגמולי ביטוח בשל מצבו הרפואי של המשיב איננו בגדר סעד אקדמי תיאורטי.

ה. גזברות בית המשפט בחנה את מהות התביעה וסכום התביעה וקבעת את סכום האגרה שיש לשלם ועל כן אין מקום להורות על מחיקת התביעה בשל היותה נישומה בחסר.

4.

דיון

א. אדון תחילה בטענת השתק פלוגתא ו/או עילה מכח הסכם בוררות, שכן טענה זו עשויה לאיין את סמכות בית המשפט מלדון בתובענה זו.

ראשית אבחן האם מדובר בהסכם בוררות מחייב, ולאחר מכן אדון, במידת הצורך, בתחולתו.

מעיון בכתבי הטענות, בבקשה ובתגובה לה, ובהסכם הבוררות, נראה כי מדובר בהסכם בוררות לכל דבר וענין ואין פגם או חריג הגורמים להתאיינותו של ההסכם.

אף אם לשיטתו של המשיב המבקשת איננה חתומה על הסכם הבוררות, אין הדבר מאיין את ההסכם, שכן המשיב חתום על הסכם בוררות שנערך ונכתב על גבי נייר של המבקשת.

ואולם, מעיון בהסכם הבוררות שצורך כנספח על ידי המבקשת בתגובתה לתגובת המשיב, נראה, כי שני הצדדים חתומים על ההסכם.

כמו כן, לא ראיתי בכתב התביעה, כי המשיב עתר לביטול פסק הבורר בשל אי חתימת המבקש על ההסכם.

סעיף א' להסכם הבוררות קובע כי :

"הבורר יכריע באופן סופי במחלוקת בין הצדדים"

לאור הסכמת הצדדים בדבר הכרעה סופית של הבורר, פסק הבורר מהווה מעשה בית דין בית הצדדים לבוררות.

המשיב פנה למבקשת וביקש את קיום הבוררות והוא זה שבחר את הבורר מבין רשימה ששלחה לו המבקשת, וזאת לאחר התכתבויות בין הצדדים. המשיב לא הביע התנגדותו בכתב לעצם קיומה של הבוררות או למינויו של בורר מסוים, אלא ההיפך הוא הנכון, ועל כן אין זה ראוי לטעון להעדרו של הסכם בוררות מחייב לאחר מתן פסק הבורר כאשר תוצאות הפסק אינן נוחות לו, הדברים מקבלים משנה תוקף וחשיבות, כאשר נאמר בהסכם הבוררות, כי הבורר לא יהא קשור בסדרי דין, בדיני ראיות ובדין המהותי.

אינני מקבל טענת המשיב לפיה כב' השופט ישעיה הביע עמדתו החד משמעית, כי חוות דעתו של פרופ' כספי איננה באה בגדר "פסק בורר". המשיב הגיש בקשה לביטול פסק בורר וכל שנאמר בפרוטוקול הוא שהמשיב חוזר בו מבקשתו ובית המשפט מחק את התובענה.

משעה שנמחקה בקשת המשיב אושר למעשה פסק הבורר על ידי בית המשפט. בית משפט זה איננו ערכאת ערעור על פסקי דין של בית המשפט המחוזי וביטול פסק בורר בשלב זה ובפני בימ"ש זה איננו ההליך הראוי.

המשיב לא טען עד הגשת כתב התביעה, כי נפל פגם בהסכם הבוררות וטענתו, כי יש לבטל את פסק הבורר בהתאם לסעיף 24(1) לחוק הבוררות תשכ"ה-1968, יש לדחותה מכל וכל.

הצדדים הסכימו על קיום בוררות ומינוי בורר, והדבר נעשה אף ביוזמתו של המשיב ועל כן אל לו לטעון כעת, כי הסכם הבוררות איננו בר תוקף.

לפיכך, המסקנה בדבר שאלת קיומו של הסכם הבוררות הינה, כי זה אמנם קיים גם קיים.

באשר לתחולתו, נראה כי הבורר נדרש להכריע במחלוקת הצדדים בענין אבדן מוחלט של כושר העבודה (נספח 110 לפוליסה).
לענין מחלוקת זו שהוכרעה על ידי הבורר מקובלת עלי טענתה של המבקשת להשתק פלוגתא ו/או עילה, והמשיב מנוע מלתבוע רכיב זה בכתב התביעה.
יחד עם זאת, הבורר לא הכריע ולא נדרש להכריע במחלוקת הצדדים בענין נכות מלאה או חלקית עקב תאונה (נספח 121 לפוליסה). במחלוקת זו מוסמך בית משפט זה לדון במסגרת התביעה דן.

ב. לענין טענת ההתיישנות קובע סעיף 31 לחוק, כדלקמן:
"תקופת ההתיישנות של תביעה על פי הפוליסה היא שלש
שנים מיום קרות מקרה הביטוח".

ההתיישנות המיוחדת של שלש שנים מתייחסת לתביעה המוגשת לבית המשפט.
(ראה ע"א: 3812/91 ברבארה ג'רייס נ' אריה חברה לביטוח בע"מ פ"ד מח(3) 441).

השאלה המרכזית, אם כן, מהו מועד קרות מקרה הביטוח.
המועד הקובע לתחילת מירוץ ההתיישנות הינו מועד התגבשות הנכות.
(ראה: ע"א 1105/01 (מחוזי ת"א) אמיתי דוד נ' סהר חברה לביטוח בע"מ).

לא התעלמתי מפסק דינו של כב' השופט לזין ברע"א 1395/00 צפריר נ' אררט
(טרם פורסם) בהחלטה זו מתייחס כב' השופט לזין למועד קביעת הנכות
הצמיתה להבדיל ממועד התגבשותה ולפיכך, אין הלכה זו מחייבת לענייננו.

לפיכך, קרות מקרה הביטוח, הינו מועד התגבשות הנכות. עם זאת, בנסיבות
המאד מיוחד של תיק זה, מועד ההתגבשות איננו פשוט וברור לקביעה חד
משמעית.

נסיבות התיק מורכבות נכותו של המשיב התגבשה באופן הדרגתי וממושך, והינה
תוצאה של מחלה נדירה העונה לשם, מחלת פיברומיאלגיה, בצירוף תאונת
עבודה משנת 1994, ושתי תאונות דרכים משנים 1997-8, אשר לטענת המשיב
החמירו את מחלתו.

קיים קושי רב לא רק בקביעת מועד התגבשות נכות הצמיתה, אלא גם לנוכח
הנסיבות המיוחדות וריבוי התאונות קיים קושי בקביעת הקשר הסיבתי שבין
הנכות לבין התאונה, מה שנדרש ומתחייב על פי הפוליסה.
קושי זה היה גם מנת חלקה של המבקשת, שכן עד יום 30/4/02, שילמה למשיב
תגמולי ביטוח בשעור 100%, ובמועד זה דרשה מן המשיב לעמוד לבדיקת רופא,
שלאחריה חדלה מלשלם למשיב תגמולי הביטוח.

המומחה מטעם המבקשת, פרופ' כספי, קבע את נכותו של המשיב בחוות דעתו מיום 22/7/99, ולפיה נקבעה נכותו הזמנית. המבקשת לא ערערה על זמניות הנכות שנקבעה על ידי המומחה מטעמה עד ליום 30/4/02, אז חדלה מלשלם למשיב תגמולי ביטוח בעקבות בדיקתו על ידי רופא.

כל עוד קביעת נכות זמנית שלא התגבשה לכדי נכות צמיתה, וכל עוד המבקשת איננה מערערת על קביעת הנכות הזמנית שנקבעה על ידי מומחה מטעמה, ודאי שלא ניתן לקבוע, כי נתגבשה נכותו הצמיתה של המשיב.

הקושי בקביעת הקשר הסיבתי בין הנכות לבין התאונה הדרוש על פי הפוליסה וקביעה, כי מחלת המשיב הינה תוצר תאונת העבודה נבחן גם על ידי המל"ל, שקבע ביום 15/11/00, כי אין קשר סיבתי בין המחלה לבין התאונה. המשיב ערער לבית הדין לעבודה וענינו הוחזר לבדיקת ועדה רפואית אשר בהחלטתה מיום 14/2/02, קבעה קיומו של קשר סיבתי בין המחלה לבין הארוע התאונתי.

המקרה בעניינינו נכנס תחת החריג הקבוע בסעיף 8 לחוק ההתיישנות, בו נקבע כי במקרה בו נעלמו מן התובע העובדות המהוות את עילת התובענה, תחל התקופה ביום בו נודעו לו עובדות אלה.

עד יום 30/04/02, או לכל המוקדם 14/02/02, נכותו של המשיב הייתה נכות זמנית שלא ניתן לתבוע בגינה, ועד מועדים אילו לא התגבשה נכותו הצמיתה של המשיב ולא היה ידוע הקשר הסיבתי שבין הנכות, שהינה תוצר מחלה, לבין התאונה.

אין חולק בין הצדדים, כי "מחלה" אינה מקימה למשיב עילות תביעה מכוח נספח 121 לפוליסה, שכן איננה מקרה ביטוח, ורק כאשר הפכה הנכות להיות תוצר תאונתי, קרי נקבע הקשר הסיבתי שבין הנכות, שהינה תוצר מחלה, לבין יש למנות מרוץ ההתיישנות ממועד זה.

לפיכך, נראה לכאורה, כי מועד התגבשות הנכות הצמיתה וקביעת הקשר הסיבתי בין הנכות לתאונה יכל ויהיה ביום 30/04/02 (המועד בו חדל המשיב להיות באי כושר מוחלט של 100% וניתן לבדוק מהי נכותו הצמיתה ממועד זה ואילך, עד מועד זה שולמו לו גימלאות בשעור 100% ואז נתבקש לעמוד לבדיקת מומחה רפואי) או ביום 14/02/02 (מועד קביעת ועדת המל"ל בדבר קיומה של נכות כתוצאה מתאונה ולכן מועד קביעת הקשר הסיבתי) כאמור לעיל. מאידך, טענה המבקשת, כי לאור חוות דעתו של ד"ר נעם חרץ מטעם המשיב שקבע עוד ביום 2/2/99 כי למשיב דרגת נכות בשעור 50% לפחות ואבדן מלא של כושר עבודה, ניתן לאמר, כי נקבעה למשיב נכות צמיתה כמתייחס לתאונה משנת 1994 ומה למשיב כעת כי ילין שטרם התגבשה נכותו?

אמנם, טענה ראויה, עם זאת המבקשת אינה מכירה למעשה בחוות דעת זו ובחרת להמשיך ולהתדיין עם המשיב תוך הפניה לבוררות כאמור, וכיצד יכולה להכיר עתה במועד זה כמועד התגבשות הנכות? מה גם, שענין הקשר הסיבתי נמצא כאמור רק ב- 2002.

לפיכך, אמור מעתה, כי מועד התגבשות הנכות יכל ויתברר רק לאחר קביעת הקשר הסיבתי שבין המחלה לתאונות, וזאת בשנת 2002 ולפיכך התובענה לא התיישנה.

ג. אינני מקבל טענת המבקשת למחיקת התביעה בהעדר עילה.

מאחר ובסעיף 4 לכתב התביעה טוען המשיב כי התפרצות מחלת הפיברומיאלגיה הינה תוצר תאונת עבודה מיום 24/05/94, ומאחר וטענה זו נתמכת בחוות הדעת של מומחה מטעם המשיב קיימת עילת תביעה לפיצוי המשיב על פי הפוליסה בגין נכות תאונתית.

ד. הבקשה למחיקת סעד הצהרתי בשל היותו סעד אקדמי התיאורטי וכן מחיקת התביעה בשל היותה נשומה בחסר מתייתרות, שכן הסעד לקבלת פיצוי בגין אי כושר כדין והוכרע ע"י הבורר כאמור לעיל, ואין ביהמ"ש זה מוסמך לדון בו בשנית.

סוף דבר

הבקשה לדחיית התביעה מחמת מעשה בית דין מתקבלת בחלקה – ביהמ"ש איננו מוסמך לדון ברכיב אובדן כושר עבודה אשר הוכרע ע"י בורר מוסכם אלא רק ברכיב הנכות עקב תאונה.

הבקשה לדחיית התביעה מחמת התיישנות, נדחית.

הבקשה למחיקת התביעה בהעדר עילה נדחית.

הבקשה למחיקת סעד הצהרתי ומחיקת התביעה בשל אי תשלום אגרה מתייתרות שכן קשורות הן לרכיב אובדן כושר עבודה אשר ביהמ"ש לא ידון בו.

אני מאריך למבקשת המועד להגשת חוות דעת רפואית מטעמה עד יום 01/10/04.

מאחר וחלק מהבקשה התקבל וחלקו נדחה, אינני עושה צו להוצאות.

דיון קדם משפט יתקיים ביום 22/11/04 שעה 09:30.

המזכירות תשלח העתק החלטתי זו לב"כ הצדדים.

ניתנה בלשכתי, היום ט' בתמוז, תשס"ד (28 ביוני 2004) בהעדר הצדדים.

אליהו בבר, שופט

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה